

VLATKO PAVLETIĆ, OBNAŠATELJ DUŽNOSTI PRIVREMENO SPRIJEČENOGA PREDSJEDNIKA REPUBLIKE:

PRIČE DA MI NETKO IZ HDZ-a DIKTIRA ČISTA SU IZMIŠLJOTINA

str. 2-3

CROATIAN INFORMATION CENTRE / HRVATSKI INFORMATIVNI CENTAR

Dom i svijet

ZAGREB/FRANKFURT, 6. prosinca 1999. - BROJ 273

www.hic.hr/dom

IZBORI
2000

TKO SU KANDIDATI, KOJE SU STRANKE I KOALICIJE TE KAKVE SU POSLJEDICE OVIH IZBORA ZA ISELJENIŠTVO?

IZLASKOM NA BIRALIŠTA DO VIŠE ZASTUPNIKA IZ DIJASPORE

Zastupnici iz hrvatske dijaspore birat će se s posebne liste, ali njihov konačan broj znat će se tek nakon izbora. Naime, oni će se birati prema tzv. nefiksnoj kvoti, što znači da će se broj glasova za zastupničko mjesto predstavnika iseljeničtva odrediti prema prosječnom broju glasova za jednog zastupnika u domovini

Na izborima koji su raspisani 27. studenoga, a koji će se održati 3. siječnja sljedeće godine, Hrvatska će biti podijeljena u deset izbornih jedinica u kojima će se birati po 14 zastupnika. U posebnoj izbornoj jedinici birat će se još pet zastupnika autohtonih nacionalnih manjina. Zastupnici iz hrvatske dijaspore birat će se s posebne liste, ali njihov konačan broj znat će se tek nakon izbora. Naime, oni će se birati po tzv. nefiksnoj kvoti, što znači da će se broj glasova za jedno zastupničko mjesto predstavnika iseljeničtva određivati prema prosječ-

nom izlasku glasača u deset izbornih jedinica u domovini. Premda su u Hrvatskoj registrirane 84 političke stranke, tek oko trećina njih imaće na ovim izborima neku aktivniju ulogu (jedina koja je do sada zabranjena je Srpska demokratska stranka J. Raškovića). Nedvojbeno, glavna bitka vodi se između aktualne vlasti, HDZ-a, i izborne šestorke koja na izbore izlazi u dva bloka: socijalno-demokratsko-liberalne koalicije (SDP-HLSS) i bloka četiriju stranaka: HSS, LS, HNS i IDS.

Nastavak na str. 2-3

Na ovim je izborima, za razliku od prethodnih, izostala pojačana agitacija stranaka među iseljenicima

Hoće li formalno-tehničke završnice spriječiti masovnij izlazak iseljenika na birališta

Uvodnik

Kamo vodi Haiderova ksenofobija?

Zar bismo trebali biti iznenađeni prijedlogom o uvođenju specijalnih osobnih iskaznica s otiskom prstiju, tzv. »A-Card«, za strance u Austriji (izuzev onih iz zemalja EU-a), što ga je čelnik austrijske Slobodarske stranke i zemaljski poglavar Koruške Joerg Haider iznio svojim austrijskim političkim kolegama?

Medijske su reakcije na taj prijedlog različite, od potpunog ignoriranja do glasnih optužaba - posebice socijaldemokrata i Zelenih - da se čelnik »slobodnjaka«, čiji su nacionalistički pozivi i ksenofobična politika već potaknuli usporedbe s nacistima i drugim fašističkim pokretima, opet pokušava »huškanjem« protiv stranaca dodvoriti njegovoj izbornoj bazi. I to upotrebom morbidnih ideja iz mračnoga vremena nacizma u kojem su Židovi bili prisiljeni uzeti se nositi specijalnu iskaznicu za utvrđivanje identiteta, tzv. »J- karta«.

Nakon svega, čini se da ipak pitanje rasizma i širenja mržnje prema strancima ne bi trebalo tek tako baciti s dnevnoga reda. U prvom redu zbog činjenice da trusno područje procesa globalizacije koji kod većine »mladih ljudi« u razvijenim zapadnim zemljama - pa tako i u Austriji - razvija osjećaj ugroženosti od »došljaka«, posebice od onih iz egzotičnih zemalja. To je, pak, idealno za početak realizacije ideje o širenju netrpeljivosti prema strancima, koja bi u budućnosti kao pogibeljan društveni virus - koji napada i razara bitne slobode - mogla razoriti Europu i svijet. Naravno da bi se za širenje rasizma i ksenofobije, dvaju »društvenih zala« koja će se nekima činiti pomalo utopijskima, trebali steći brojni preduvjeti. No i sama činjenica da se Austrija, a i Švicarska, okreće populističkoj desnici trebala bi se dobro proučiti zbog neizbježnih promjena na srednjoeuropskoj političkoj pozornici. Ako pak već unaprijed takve pojave nazivamo populizmom, pragmatizmom i pukom željom za promjenom vlasti, pitanje je jesmo li uopće kadri u budućnosti prepoznati sociološke i druge manifestacije rasizma? Ili možda mislimo, kao i jedan dio Austrijanaca, da je riječ o činjenici kojoj se treba prilagoditi ovako ili onako?

Bilo kako bilo, činjenica je da je prošlotjedni prijedlog karizmatičnoga Joerga Haidera, osim pokušaja konkretnoga i u povijesti već viđenoga »obilježavanja« stranaca, donio sa sobom i nekoliko otvorenih pitanja koja možemo shvaćati ozbiljno ili neozbiljno, ali ih nikako ne smijemo zanemariti. Jer, rasizam nije nestao. On se pritajio promijenivši način svoga djelovanja da bi se opet pojavio kao najveća snaga koja se rabi u dnevnopolitičke svrhe, a s kojom se danas u Europi i svijetu treba obračunati.

Možda bismo takvim činom spriječili da si tko ne umisli kako je nadmoćniji od koga drugoga samo zato jer je druge boje kože, druge nacionalne pripadnosti ili vjeroispovijesti. A možda bismo spriječili da djeca naše djece ne padne nova željezna zavjesa poput one uz pomoć koje su »neeuropski« narodi postupno odgajani na okrutnu istinu da vrijede nešto manje od njihove »europske« braće.

Zar bismo nakon svega zaista trebali biti iznenađeni što je Haideru »pošlo za rukom« da uz pomoć svoje neuobičajeno radikalne desničarske retorike preplasi onu većinu Europe - i svijeta - koja se ježi i od jedva zamjetnih natruha hitlerovske nostalgije.

Snežana Herek

U OVOM BROJU

REPORTAŽA IZ SREDNJE BOSNE:

Travnik - simbol opstanka ili propasti cijele BiH

ŠTO SU POKAZALE PRIJAVE ZA BIRAČKE POPISE U BIH:

Četrdeset posto prognanih ne želi se vratiti

ANTUN TONKO MEŠTROVIĆ, HRVAT IZ JUŽNOAFRIČKE REPUBLIKE I KUM RATNE SIROČADI:

»I najmanja donacija dobro dođe«

str. 4-5

str. 5

str. 7

TKO SU KANDIDATI, KOJE SU STRANKE I KOALICIJE TE KAKVE SU POSLJEDICE OVIH IZBORA ZA ISELJENIŠTVO?

IZLASKOM DO VIŠE ZASTUPNIKA

Nastavak sa str. 1

Predstavljajući se javno, šestorica su potpisali Deklaraciju o temeljnim pravcima postizbornoga djelovanja. U njoj se članice obvezuju da pri formiranju Vlade neće koalirati s HDZ-om. Također, obvezale su se da će nakon izbora ukinuti polupredsjednički sustav i ojačati ulogu parlamenta, depolitizirati vojsku i policiju te staviti pod parlamentarni nadzor rad sigurnosno-obavještajnih službi. Glede pretvorbe i privatizacije, šestorka želi stvoriti pretpostavke za sankcioniranje svih slučajeva kod kojih postoji osnovana sumnja u kriminal i zloupotrebu vlasti.

Javni nastup šestorice, koji odiše samouvjerenošću, i sasvim razumljiva još veća prisutnost HDZ-a kao spužva su pokupili pozornost javnosti te još više marginalizirali preostale oporbene parlamentarne stranke. Tako je Anto Kovačević, vođa stranke koja je za predizborne konferencije za novinare doživjela sudbinu umrloga Lazara, kazao da je »siguran kako će Hrvatska nakon izbora imati demokratsko-pravaško lice«. Predsjednik HKDU-a Marko Veselica, koji slovi za pravедnika kojega politička sreća ne ljubi odviše, kazao je da su oni jedina prava oporba »jer nisu uprijali ruke pretvorbom«.

Važne karte neotkrivene

U trenutku dok ovo pišemo, neke važne karte ostale su neotkrivene. Rok za podnošenje prijave je 10.

Iseljenici su uvijek rado i masovno dolazili na predizborne skupove

prosinca, ali hrvatski mediji na temelju objavljenih i pretpostavljenih podataka improviziraju simultanu borbu kandidata.

HLSL je svoju listu objavio već u utorak, 30. studenoga. Potom SDP 1. te HDZ 2. prosinca navečer. Na koalicijskoj listi SDP-HLSL Račan će biti nositelj u sedam, a Budiša u četiri izborne jedinice. Kako će izgledati krajnja lista podijeljena na koalicijske partnere, još nije sasvim poznato.

U prvoj izbornoj jedinici, koja obuhvaća središte Zagreba, HDZ će, na veliko iznenađenje javnosti, predstavljati dosad »južnjak« Mate Granić, dok će koaliciju zastupati Ivica Račan.

Za one koji vole ženske sportove, prava izborna je-

dinica bit će br. 2: tamo će HDZ braniti prva dama Ljerkica Mintas-Hodak, a SDP Račanova zamjenica na čelu izbornoga stožera Gordana Sobol.

U trećoj izbornoj jedinici HDZ će zastupati Ivan Jarnjak, a SDP Zdravko Tomac. Četvrtu izbornu jedinicu, najveći dio Slavonije, HDZ će povjeriti Vladimiru Šeksu, a SDP Antunu Vujiću. Zanimljiva borba očekuje se u petoj izbornoj jedinici, koja obuhvaća istočnu Slavoniju, gdje će kopljom ukrstiti Vesna Škare-Ožbolt (HDZ) i Mato Arlović (SDP).

U šestoj izbornoj jedinici, drže u HDZ-u, najviše uspjeha mogao bi imati Ivica Kostović i, prema SDP-u, Davorko Vidović. Aktualni predsjednik Sabora i zamjenik Predsjednika Repu-

blike Vlatko Pavletić kandidiran je u HDZ-u za prvo mjesto u izbornoj jedinici broj sedam, a u SDP-u Željka Antunović. Istru će za HDZ zastupati Zlatko Mateša, koaliciju pak Slavko Linić. Devetu izbornu jedinicu »nosi« Nikica Valentić za HDZ i Šime Lučin za SDP. U desetoj jedinici okušaće se Jure Radić u ime HDZ-a

i Marin Jurjević u ime SDP-a. Koliko je poznato, HLSL je ovdje predvidio Ivicu Škarića.

Iseljenici glasuju i 2. i 3. siječnja

Kako je najavljeno, HSS će svoje izborne liste objaviti dan prije istjecanja zakonskoga roka, dakle, 9. prosinca. Rečeno je i da su između koalicijskih partnera četvorice (LS, HSS, IDS, HNS) sve pozicije na izbornim listama dogovorene. HSS će, vjerojatno, biti nositelj u šest izbornih jedinica (predsjednik HSS-a Zlatko Tomčić kazao je da će on biti nositelj liste u drugoj izbornoj jedinici). Dvije će pripasti LS-u (u Zagreb će nositelj biti Vlado Gotovac, a u Osijeku najvjerojatnije Zlatko Kramarić) te po jedna IDS-u i HNS-u.

Lista za dijasporu izazvala je razmjerno mnogo zanimanja javnosti. Najprije se nagadalo kako HDZ neće delegirati nikoga iz do-

Ante Beljo: Hrvati izvan Hrvatske stavljani su u položaj građana drugog reda

sadašnje saborske posade, da bi na novoobjavljenim listama vodstvo dano državnoj »vezik« za Bosnu Milanu Kovaču.

Koalicija SDP-a i HLSL-a za tu je izbornu jedinicu bila prisiljena odustati od Chrisa Cvičića zbog njegove funkcije u Europskoj banci za obno-

Supervizorstvo međunarodne zajednice

Ured OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava (OEES/ODIHR) priopćio je da je uspostavio izbornu promatračku misiju koja će pratiti skore parlamentarne izbore u Hrvatskoj. Promatrači će nadgledati izbornu kampanju, ujednačenost medijskoga praćenja, izbornu administraciju i druge aspekte izbora. Osim tih promatrača koji će pratiti cijeli izborni proces, u Hrvatsku će

neposredno prije izbora doći 200 međunarodnih promatrača. Ti će promatrači, među kojima će biti i parlamentarci, nadgledati glasovanje, prebrojavanje glasova, predaju rezultata s birališta i tabelarno prikazivanje glasovanja na svim razinama. Dan nakon izbora izborna promatračka misija izdat će preliminarno priopćenje o svojim glavnim zaključcima.

AKADEMIK VLATKO PAVLETIĆ, OBNAŠATELJ DUŽNOSTI PRIVREMENO SPRIJEČENOGA PREDSEDNIKA REPUBLIKE

PRIČE DA MI NETKO HDZ-a ČISTA

Bolest predsjednika Tuđmana promijenila je tijek političkoga života u Hrvatskoj. Kako u Ustavu nije postojala kategorija »privremeno spriječenosti predsjednika da obnaša svoju dužnost«, ona je regulirana naknadno donesenim Ustavnim zakonom pa je tako akademik Vlatko Pavletić, predsjednik Hrvatskoga državnog sabora, preuzeo dužnost privremeno spriječenoga predsjednika Tuđmana. Akademik Pavletić je ostao u svome saborskom uredu, a osim nog osiguranja na prvi se pogled ne vide nikakve promjene u statusu, odnosno obvezama koje je preuzeo.

●Jeste li očekivali da ćete Vaš mandat predsjednika Sabora završiti kao privremeni obnašatelj dužnosti predsjednika Republike?

-Sasvim sigurno bih nakon raspuštanja Sabora imao mogućnost odahnuti i posvetiti se poslovima koje sam dugo odgađao. Međutim, dogodile su se druge okolnosti pa sam prema odredbama Ustavnoga zakona kao predsjednik Hrvatskoga državnog sabora preuzeo i dužnost privremenoga zamjenika predsjednika Republike. Dakako, o predahu više ne mogu ni razmišljati jer iz sata u sat imam poslove vezane uz moju novu dužnost.

Zaoštrjeni odnosi s Rusijom

To se odnosi na protokolarne poslove, sastanke koje sazivam, ali i na one na koje pristajem na temelju zamolba određenih ljudi i skupina. Tu je i čitanje materijala, kontaktiranje savjetnika u predsjedničkim dvorima, koji su mi također na raspolaganju. Ja sam ostao ovdje i uglavnom se oslanjam na svoje suradnike koje sam imao kao predsjednik Sabora. Doduše,

dio poslova se toliko razgranao da je ovdje došla još jedna tajnica, a pojačanje je dobio i državni protokol.

●Što je sad najvažnije u unutarnjoj politici?

-Najvažnije je da Vlada dovršava sve svoje poslove i projekte, da stvorena situacija jasno signalizira i domaćoj i međunarodnoj javnosti da su u Hrvatskoj osigurani mir, sigurnost, stabilnost te da svojim projektima i ulaganjima i dalje s punom sigurnošću mogu poslovati s Vladom i partnerima izvan Vlade.

Najvažnije je da Vlada dovršava sve svoje poslove i projekte te da stvorena situacija jasno signalizira i domaćoj i međunarodnoj javnosti kako su u Hrvatskoj osigurani mir, sigurnost i stabilnost

●Je li se o novonastaloj situaciji očitovala međunarodna zajednica? Jeste li kontaktirali s nekim od njenih predstavnika?

-Jesam, odaslao sam im pozive da pošalju svoje promatrače na izbore i da se, ako bude potrebno - a bit će sasvim sigurno - sastanem s predstavnicima diplomatskoga zbora. Uz to, događaji koji se mogu pojaviti na obzoru uvijek zahtijevaju brzu reakciju, primjerice, ovo aktualno stanovito zaoštavanje odnosa između Rusije i Hrvatske zbog naše inicijative u UN. Sve to treba odmah na početku razriješiti da ne bi došlo do novih i većih komplikacija. Pa i ono što se događa na granici - primjerice kod Kostajnice - za to treba naći miran ali odlučan odgovor, da svima bude jasno da u Hrvatskoj sve snage djeluju u skladu s Ustavom i da su, prema tome, i vojska i snage MUP-a spremne

odgovoriti na eventualne izazove.

●Što mislite, tko stvara osjećaj nesigurnosti u javnosti?

-Jednim dijelom je to dolazilo iz nekih stranaka. Čak je čelnik jedne stranke rekao kako ne vjeruje da će rezultati izbora biti priznati, da će se jedan dio nezadovoljnika rezultatima izbora sigurno pobunili, da će izići tenkovi na ulice. To je zastrašivanje naroda pa sam zato želio da i predstavnici MUP-a i MORH-a jasno kažu da će ostati u granicama Ustava i zakona i da će poštovati rezultate izbora, a oni su i potvrdili da će svaki na svome području sačuvati red i mir i osigurati normalno odvijanje života i poslije izbora u Hrvatskoj.

●Nacional je donio tekst u kojem stoji da se Vama ne daju sve ovlasti koje Vam po Ustavu pripadaju, a zbog pripadnika ove ili one sigurnosne službe?

-Meni nitko ne može ni dati ni oduzeti ovlasti. One su jasno propisane Ustavom. Različite su kombinacije sračunate na to da se stvara napetost na temelju želja nekih pojedinaca. Kao što vidite, djelujem potpuno autonomno i sve ono što se priča da meni netko diktira iz vrha stranke obične su izmišljotine koje mi je naprosto smiješno i demantirati.

Šteta ili korist od datuma izbora

●Jeste li bili u posjetu Predsjedniku od kada je u bolnici?

-Nisam bio. To nije ovisilo o mojoj želji, već je odluka o tome donijela skupina liječnika u njegovu konziliju.

Čak je čelnik jedne stranke rekao kako ne vjeruje da će rezultati izbora biti priznati te da će izići tenkovi na ulice. To je zastrašivanje naroda pa sam zato želio da i predstavnici MUP-a i MORH-a jasno kažu da će ostati u granicama Ustava i zakona i da će poštovati rezultate izbora, što su oni i potvrdili

●Na jednoj strani obnašate dužnosti predsjednika Republike, na drugoj ste član vladajuće stranke. Kako razdvojiti to dvoje?

-Pitanje je dobro postavljeno. To i ne bi bila neka prepreka u normalnim okolnostima. Ali, s obzirom na to da su predizborni dani i da ću i ja sudjelovati u predizbornoj kampanji, jer ću biti na listi HDZ-a, zaista ću morati dio posla koji obnašam kao privremeni zamjenik Predsjednika obnašati neovisno o onome što ću raditi kao kandidat na listi HDZ-a. Moja predizborna aktivnost ni u kom slučaju neće doći u koliziju s onom vrstom objektivnosti koju sam već dokazao kada je riječ o odlukama vezanim za državne poslove i interese Hrvatske.

●Ljudi su začuđeni terminom održavanja izbora. Zašto baš 3. siječnja?

-Termin izbora je odabrala većinska stranka +

NA BIRALIŠTA IZ DIJASPORE

Svoj stav o izborima iznijeli su i članovi Glavnog odbora Hrvatskoga svjetskog kongresa. Članovima i simpatizerima Kongres neće sugerirati za koju će stranku glasovati jer vjeruje u političku i nacionalnu zrelost hrvatskih građana u odabiru političke stranke

vu i razvoju. No, prema svemu sudeći, premda to još nije službeno potvrđeno, listu će preuzeti pjesnik Boris Maruna koji je u Hrvatsku došao kao - hadezeovac! Hrvati izvan Hrvatske moći će glasovati u diplomatsko-konzularnim predstavništvima u nedjelju 2. siječnja i u ponedjeljak 3. siječnja 2000. Zauzimanja hrvatskih dužnosnika da se u toj kategoriji glasača izide još u susret izbornim propisima te da se omogućiti veći broj birališta nisu urodila plodom.

»Hrvati izvan Hrvatske stavljeni su u položaj građana drugoga reda. Fizičke mogućnosti glasanja ograničene su raznim uvjetima i oni će se morati žrtvovati da bi kompenzirali taj svoj težak položaj, kazao je Ante Beljo u jednom javnom istupu te pozvao birače izvan Hrvatske na povećan angažman.

Usporedo sa zahuktavanjem stranaka popunjava se pravni, politički i društveni dekor prvih svjetskih izbora u novome mileniju. Oglašavaju se razne institucije, promatrači se okupljaju. Crkva se javno obratila biračima te ih pozvala da biraju po svojoj savjesti čestite, poštene i sposobne ljude.

O izborima su potkraj prošloga tjedna razgovarali i članovi Glavnog odbora Hrvatskoga svjetskog kongresa

koji su u Zagrebu održali svoj dvodnevni susret. Članovima Kongresa neće se sugerirati za koju stranku trebaju glasovati, rečeno je. Hrvatska je demokratska zemlja i iseljeni Hrvati vjeruju u političku i nacionalnu zrelost hrvatskih građana u odabiru političke stranke.

Izabrati najbolje? Eto, ništa teže!

Ivo Lučić

Zbog kratkotrajne kampanje i bitke za glasače u domovini stranke neće uspjeti predstaviti programe iseljenicima

POGLED IZ DIJASPORE

Iako je datum nezgodan, na izbore valja izići

Nakon promašaja pri određivanju prvoga datuma za parlamentarne izbore u Hrvatskoj (22. prosinca - o čemu smo već pisali), a koji je u međuvremenu promijenjen, u Hrvatskoj je određen još jedan čudan datum za izbore. Izbori za Zastupnički dom Hrvatskoga državnoga sabora raspisani su za 3. siječnja 2000. godine. Gotovo sve čudne i nepovoljne okolnosti koje su vrijedile za nesuđene izbore 22. prosinca vrijeđe i za, sada već posve službene i najvjerojatnije neodgodive, izbore 3. siječnja.

Izbori su ponovno određeni na radni dan, dakle na najbližiji ponedjeljak 3. siječnja, samo dan-dva nakon milenijskoga provoda. U svim europskim demokratskim zemljama izbori se održavaju neradnim danom, a najčešće nedjeljom. Treći siječnja je radni dan u svim zapadnoeuropskim zemljama (kao i u Hrvatskoj). Naši radnici i iseljenici koji budu u domovini na božićnim i novogodišnjim blagdanima moraju toga dana već biti na svojim radnim mjestima u inozem-

Hrvatski radnici i iseljenici ionako nisu imali u svome životu mnogo mogućnosti da biraju i glasuju. Sada je napokon prilika za to pa je treba maksimalno i iskoristiti te time pokazati ljudsku, političku i nacionalnu zrelost i odgovornost

stvu. I kad bi htjeli, njihovo je glasanje toga dana pod velikim upitnikom jer je dan kratak, a birališta su u diplomatsko-konzularnim predstavništvima otvorena od 7 do 19 sati. Zsigurno vam pada na pamet da je u inozemstvu, odnosno u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, glasanje moguće i 2. siječnja, od 7 do 17 sati. Oni koji budu u domovini bit će toga dana na putu pa neće moći glasovati. Oni koji budu blagodne i doček novoga milenija slavili u inozemstvu moći će glasovati - ako se »otrijezne« od slavlja i ako se odjenu u strpljivost i budu spremni na dugo čekanje pred malobrojnim i malim hrvatskim diplomatsko-konzularnim predstavništvima. Sve organizacijske pre-

dizborne i izborne radnje odvijat će se na brzini i u nevjerovatnom božićno-novogodišnjem stresu. Koliko god se manipuliralo crkvenim stajalištem u vezi s datumom izbora i koliko god glas Crkve u ovome trenutku bio slab, jedno je ipak jasno: izbori se održavaju u vrlo svetom liturgijskom božićnom vremenu. To božićno liturgijsko vrijeme traje sve do 10. siječnja. Očigledno je onda da će se najžešća predizborna kampanja voditi upravo u najsvetije božićne dane. Gotovo je neostvarivo ono u što nađe polažu hrvatski biskupi u pastirskom pismu o izborima očekujući da predizborna promidžba neće značajnije poremetiti liturgijsko ozračje toga vremena. Očekuje se i veći stres zato što ovo nije ni nor-

malno novogodišnje slavlje, nego je milenijsko. Kome će biti odmah do izbora, jedne ozbiljne demokratske radnje i dužnosti?!

Ovim datumom izbora izgubili su dakako i naši radnici i iseljenici u dijaspori, kojima će ponovno biti gotovo onemogućeno pravo biranja i glasanja. Tragikomična je upravo činjenica što se i ovaj izborni datum predstavlja kao ustupak hrvatskom iseljeništvu. Zna li se tko to uporno ide glavom kroza zid? Bez obzira na sve dileme i zapreke, makar i uz ulaganje dodatnih snaga, valja izići na ove izbore te time iskoristiti osnovno ljudsko i demokratsko pravo biranja i glasanja. Hrvatski radnici i iseljenici ionako nisu imali u svome životu mnogo mogućnosti da biraju i glasuju. Sada je napokon prilika za to pa je treba maksimalno i iskoristiti te time pokazati ljudsku, političku i nacionalnu zrelost i odgovornost. Za opće dobro našega naroda u domovini i svijetu i za bolju hrvatsku budućnost u trećem tisućljeću.

Anto Batinić

DIKTIRA IZ VRHA SU IZMIŠLJOTINA

pa o tome ne bih govorio, kao ni o tome kakvo je bilo moje mišljenje niti kakvo je ono danas. Da je bilo tko bio na mome mjestu, čak i da nije bio član HDZ - da je bio predsjednik u odnosu ko-habitacije - isto bi morao prihvatiti prijedlog ve-

HDZ potpuno normalno funkcionira

●Kakva atmosfera vlada u HDZ-u s obzirom na Predsjednikovu bolest i predstojeće izbore?

-U vrhu stranke i u redovima članova stranke koji obnašaju dužnosti u Vladi i drugdje, nema nikakve posebne uznemirenosti. Naravno, svi stremimo zbog teške bolesti predsjednika Tuđmana, ali svi svoje poslove radimo intenzivno i smireno. Što se tiče predsjedništva stranke, ono radi prema privremeno usvojenom poslovniku jer je prema starom Statutu stranke samo predsjednik mogao sazivati sjednice predsjedništva. Prema dodatku u privremenom poslovniku, predsjedništvo se može sazvati na zahtjev većine članova, a predsjedatelji se izmjenjuju iz redova potpredsjednika abecednim redom. Vjerojatno će se sastati i neka druga tijela stranke, ali to još nije odlučeno. Ne bi se, dakle, moglo reći da je poremećen rad u stranci i u njenom predsjedništvu te u koordinaciji koja je zadužena za rad svih odbora osnovanih radi pripreme izbora.

ćinske stranke jer takva pravila vrijede svugdje u svijetu. A HDZ ima apsolutnu većinu pa utoliko ima još veće pravo na to. Jesu li datum izbora određili na vlastitu korist ili ne, teško je prosuditi. Neki iz oporbe su na taj datum reagirali vrlo oštro i kritički, a s druge strane, neki kažu da je to bumerang i da će se to osvetiti HDZ-u. Onda bi u oporbi trebali biti sretni što će HDZ imati slabije rezultate nego što bi imao da su izbori nekoga drugog datuma, ako to doista vjeruju.

Drugo, razdoblje predizborne aktivnosti je za sve jednako, ali vaši čitatelji znaju da su sve te oporbene stranke, pogotovu šestorica (koja su čas šestorica, čas četvorica, čas dvojica), neprestano bile usredotočene na napade na HDZ. To je sada tek produljeni dio predizborne aktivnosti koja je odavno počela. Optužbe da je HDZ htio smanjiti razdoblje predizborne kampanje u svoju korist ne stoje jer je ono smanjeno za sve. Osim toga, u agresivnoj ulozi mnogo dulje djeluju pojedine oporbene stranke nego sam HDZ!

Nema razloga za zabrinutost

●Što s mjesta na kojem ste sada možete poručiti građanima koji su opravdano zabrinuti?

-Prije svega, poručio bih im da ima mnogo razloga da budu posve mirni. Napokon, i nedavna akcija policije dokaz je da će policija imati potpuno pod nadzorom sve ono negativno što bi se moglo dogoditi, bilo na razini kriminala, bilo na razini nekog eventualnog političkog ispada.

●Je li istina ono što se piše po novinama, primjerice u onima koje slove kao nezavisne, a koje blisku budućnost vide u prilično tamnim tonovima?

-Ako je istina to što pišu, ako su - a čini se da jesu - dobili neke podatke, onda je normalno da će ih novine i iskoristiti. Svaka redakcija nastoji doći do činjenica, posebno ako su one provjerene. Nerijetko je, međutim, riječ o glasinama.

●Što mislite o naslovu »Kako Tuđmanov sin ne vjeruje Pavličiću, šalje mu nepotpune izvještaje, a cjelovite informacije proslijeđuje Iviću Pašaliću«?

-Smatram da je to konstrukcija koju neki mogu prihvatiti kao istinu ili je čitati s dozom nevjerice. Ja sam, što se toga tiče, u dva posljednja dana dvaput podulje razgovarao s dr. Miroslavom Tuđmanom i naši su odnosi u skladu s Ustavom. Ja moram dobiti potpuna izvješća i od službe kojoj je on na čelu, kao i od drugih služba, o tome nema i ne može biti prijedora.

●A o tome da Vas prisluškuju?

-Ne vjerujem da to netko sada čini jer, kada bih za to imao dokaze, svatko zna što bi ga u tom slučaju snašlo.

●Ima li razloga za zabrinutost?

-Apsolutno nema. Naprotiv, ja sam i od vojske i od policije tražio da se još više svi na svojim mjestima pridržavaju i zakona i Ustava

Pitanje je hoće li HDZ imati od datuma izbora više štete ili koristi

i internih propisa, da s te strane ne bi bilo pri-tužaba i primjedaba, ali i da vode računa da u ovom razdoblju prije izbora, ali i u vrijeme ulaska u novi milenij, može biti »žešći« doček Nove godine nego što je to uobičajeno. Svima će morati biti jasno da nekontroliranoga raspucavanja ne smije biti jer je zalutali metak jednako opasan kao i onaj usmjeren na neki cilj.

Vesna Kljajić

SREDNJA BOSNA: IZMEĐU ISLAMSKOGA FUNDAMENTALIZMA I HRVATSKE TEŽNJE ZA RAVNOPRAVNOŠĆU

TRAVNIK SIMBOL OPSTANKA ILI PROPASTI CIJELE BiH

U Donjem Vakufu u au tomobil primam mu škarca srednjih godina, Bošnjaka koji putuje u Travnik. Kaže da se zove Midhat. Počinjem razgovor, prvo obazrivo i usiljeno a onda sve otvorenije, o problemu BiH, o Washingtonskom i Daytonskom sporazumu, o tome što je BiH bila, što je sada. O budućnosti veli: »Ne vjerujem da sadašnja BiH ima budućnost. Bez povjerenja jednih u druge i bez onoga što je bila nikada neće biti prava. Ne znam što bi

od onoga što je bila trebalo uzeti, ali...«
U priči stižemo do Turbeta, prolazimo mimo turbet-ske džamije čiji je minaret svježe obojen i svojim šiljkom stremi visoko u nebo. Onda će Midhat: »Jesi li vidio? Kako su je sredili, ha? Sada se u BiH najviše grade džamije. Preteralo se. Naročito mi muslimani, sada eto Bošnjaci. Ondje gdje nikada nije bilo džamije sada se grade veće nego u Saudijskoj Arabiji. I znaš što,

jarane, ne valja što se provodi neki islam koji nikada nije bio naš, bosanski.«
U Kalibunarar mi, na desnoj strani u podnožju ceste, pokazuje betonirane temelje džamije koja je izazvala medijsku buru i još je predmetom sporenja. U sredini na drvenoj letvi viju se dvije zelene zastave, jedna s polumjesecom, a druga s arapskim slovima i sabljom. U Travniku nas dočekuje predivna džamija, grobova minareta. Za onoga tko slabije ili nikako ne poznaje tradiciju i sadašnjost BiH, ali i za onoga tko poznaje BiH od prije rata, sve izgleda

iznenadujuće. Međutim, to je normalno stanje današnje BiH, odnosno bošnjačkoga dijela Federacije BiH. Pred hotelom »Orijent« Midhat odlazi na svoju stranu, a ja u hotel tražiti sobu.

Sveprisutne dimije i mudžahedini

»Ima soba, ali za vas kao stranca je 82 marke, njemačke ili konvertibilne, svejedno. Ako ćete bolje, onda idite u 'Vezirov slon', to vam je hotel malo dalje odavde«, kaže recepcionarka. Iz hotela izlazim brzo pa pokraj katoličke crkve, koja se od krošnja stabala jedva vidi, i mišom dvaju turbeta, grobova znamenitih ljudi iz turskoga doba - sada i krovovi na većini kioska na teritoriju pod bošnjačkom vlašću tako izgledaju - ulazim u dio koji bi se mogao nazvati središtem gra-

I premda je od rata Bošnjaka i Hrvata prošlo gotovo šest godina, još se ne može reći da su ta dva naroda odlučila živjeti zajedno. »Jedni pored drugih i trpeći jedni druge da, ali zajedno nikada«, kazao mi je jedan Bošnjak. »Nikada i nismo živjeli zajedno. Samo je u komunističkoj Jugoslaviji stvoren taj privid«, reći će mi jedan Hrvat

da. Prolaze žene i djevojčice, od glave do pete odjevene u dimije i marama iz kojih se jedva vide lica, koje se vraćaju s molitve. Jedna od njih dvojici dječaka upućuje riječi prijekora zbog neke psi-ne. Pokoja ispod oka prati što radim s fotoaparatom. Neke prate ljudi koji ni stasom ni glasom, a ni bojom kože, ne pripadaju tome podneblju. S mukom sriču rečenice po domaću, čemu

se te djevojčice onako dobrodružno smiju. Ako upitate slučajnoga prolaznika, Bošnjaka, tko su ti ljudi, odmjerit će vas od glave do pete i prešutjeti odgovor. Nasuprot njima, ako ste u svojoj znatiji želji pitanje slučajno postavili prolazniku Hrvat, taj će prvo pogledati unaokolo da provjeri ne vidi li ga i ne čuje tkogod, a onda će, gledajući vas u lice i gotovo sričući, reći - to su vam mudžahedini!

Bošnjaci zadovoljni povratkom Hrvata?!

Bošnjačke vlasti tvrde da ih u Travniku nema. Međutim, prigodom nedavnog oslobađanja na sudu osumnjičenoga za ubojstvo policajca Hrvata Ante Valjana i unatoč materijalnim dokazima, ti nepostojeći ljudi organizirali su javnu manifestaciju s crnim zastavama ispisanim arapskim slovima s izvezenom sabljom. Inače, život Hrvata odvija se u procijepu između legalnosti i ilegalnosti. Žive u strahu nadajući se da će biti bolje. Mnoga su sela još pusta i teško je očekivati skoriji povratak oko 20.000 Hrvata. Povratak je otežan zbog nedostatka donatora, ali i zbog prisutnosti Bošnjaka s područja Republike Srpske. Hrvate uznemiruje i to što su se u hrvatskome selu Dolcu naselili Romi i što se u okolici

planira gradnja naselja za više desetaka Bošnjaka. Unatoč tomu, ili zbog toga, bošnjačka je vlast vrlo zadovoljna povratkom Hrvata. Ističu da se, prema podacima UNHCR-a, vratilo više od četiri tisuće iako, prema njima, ta brojka premašuje i šest tisuća.

Djeca u različitim školama

Koliko god se vlast trudila dokazati da se život odvija u skladu, činjenice su neumoljive. Djeca i dalje idu u različite škole, uče različite jezike, misle različito i različito planiraju budućnost. Hrvati idu u Katolički školski centar »Petar Barbarić«, koji se nalazi u zgradi nekadašnje Velike nadbiskupijske gimnazije, a bošnjačka u tzv. državne. I premda je od rata Bošnjaka i Hrvata prošlo gotovo šest godina, još se ne

može reći da su ta dva naroda odlučila živjeti zajedno. »Jedni pored drugih i trpeći jedni druge da, ali zajedno nikada«, kazao mi je jedan Bošnjak. »Nikada i nismo živjeli zajedno. Samo je u komunističkoj Jugoslaviji stvoren taj privid«, reći će mi jedan Hrvat. Je li doista Bosna zemlja mržnje kako je zapisao nobelovac Ivo Andrić, rođen baš ovdje. Rijetko se može sresti Bošnjak a da Andriću neće prigovoriti antimuslimanstvo. Je li zbog toga njegova spomen-kuća dijelom pretvorena u restoran? Direktorica Zavičajnoga muzeja Travnik, pod čijom je upravom i Andrićeva spomen-kuća, kaže da nije, da je to zato kako bi se od toga novca mogla održavati kuća...
Ima li takva BiH budućnost? Ne vjerujem, kako je kazao Midhat.

Andrija Mosković

REPORTAŽA

U Travniku se život Hrvata odvija u procijepu između legalnosti i ilegalnosti. Žive u strahu nadajući se da će biti bolje. Mnoga su sela još pusta i teško je očekivati skoriji povratak oko 20.000 Hrvata

Hrvatska se djeca uglavnom školuju u Katoličkom školskom centru »Petar Barbarić«

U BiH se sada najviše grade džamije

Travnik, prema željama središta SDA, sve više poprira stih nekadašnjega vezirskog grada

Društvena se aktivnost Hrvata odvija najviše u sklopu djelatnosti Katoličke crkve

SVETI NIKOLA OBRADOVAO DJECU I RODITELJE HRVATSKIH OBITELJI U STUTTGARTU

I NIKOLINJEM PROTIV ASIMILACIJE DJECE

Nekoliko dana prije Nikolina, a ono je baš danas, hrvatske obitelji u Stuttgartu srdačno su dočekale Svetoga Nikolu u dvorani Liederal-

le. Na dočeku s bogatim programom u izvedbi skupina Hrvatske katoličke misije i glazbenika i sorkata iz domovine, popularne Seveverine i Jasmina Stavrosa, našlo

se tri tisuće Hrvata. Toga je dana počelo i darivanje koje i inače počinje s prvim danom Došašća, odnosno Adventa ili od Svetog Andrije, kako su to znali govoriti stariji ljudi.

Hrvati u Stuttgartu, gdje je HKM obilježio svoje 40-godišnje djelovanje, oduvijek su pripremali posebne programe za Nikolinje, a to je i razumljivo jer su svećenici i najmladima htjeli prenijeti važnost darivanja među ljudima i poruke kako u svome daru Bog uvijek daje samoga sebe.

Baš za takve svetkovine, a posebice u prosincu kad se vjernici pripravljuju za dolazak Djeteta, među mladima se učvršćivala vjera pa se danas više nitko ne čudi što je to tako jako što ispunjava Hrvate u iseljeništvu.

Hrvati u Stuttgartu, gdje je HKM obilježio svoje 40-godišnje djelovanje, oduvijek su pripremali posebne programe za Nikolinje, a to je i razumljivo jer su svećenici i najmladima htjeli prenijeti važnost darivanja među ljudima

Odgovor je svima poznat: jakost je nadena u vjeri i zajedništvu s Kristom.

To se osjetilo i u dvorani gdje je sve sudionike slavlja pozdravio fra Marinko Vukman, voditelj Hrvatske katoličke misije kardinala Alojzija Stepinca. Program je počeo pozdravom domovini i izvedbom himne, a nakon toga su mladi pokazali što su naučili u svojim aktivnostima u Misiji. Bio je tu zbor mladih pod vodstvom časne sestre Nevenke, folklorna skupina koju vodi Marijan Grgić, jazz skupina uvježbana kod Karin Tomić te muška klapa. Na pozornici je bila velika slika Svetoga Nikole na platnu, rad Joška Glavinovića, rođenoga Bračanina, a u odori Svetoga Nikole pojavio se dakon iz Mučenihena Mate Kutleša. Djeca i mladi bili su oduševljeni svime što im je on rekao i pripremio, a vidjelo se da je bio široke ruke.

Klapa HKM-a sa sestrom Nevenkom uvijek raspoložena za pjesmu

Sveti Nikola sa svojim malim pomoćnicima i članovima dječjega zbora

No, u vrijeme darivanja darove ne treba gledati po vrijednosti, nego po tome tko ih i kako daje. Onaj tko ih prima mora osjetiti da je dar došao od srca i duše, pa mu se tako treba i radovati, a stuttgartski svećenici i časne sestre, brojne obitelji i sponzori učinili su sve da ni jedno dijete ne bude zaboravljeno.

U nastavku večeri Hrvate su zabavljali renomirani pjevači za-

bavne glazbe Severina Vučković i Jasmin Stavros. Prihod od bogate tombole namijenjen je obiteljima s brojnijom djecom i invalidima u domovini. Svim darovateljima je zahvalio fra Marinko Vukman, a na slavlju je bio i Ilija Lukanović, generalni konzul u Stuttgartu.

M. Sigetić

Snimio Zlatko Jušinski

Jasmin Stavros je odusevio sve posjetitelje

Mladež okupljena u folklornoj skupini pokazala je bogatstvo plesa

ŠTO SU POKAZALE NEDAVNE PRIJAVE ZA BIRAČKE POPISE ZA IZBORE U BiH

Četrdeset posto prognanih ne želi se vratiti

Zaključeni su svi, pa i produljeni rokovi za prijavu u biračke popise uoči proljetnih općinskih izbora u Bosni i Hercegovini. Za dugoga razdoblja upisa često se iz političkih krugova čulo da se popisivanje ne odvija sukladno očekivanjima. Na kraju su sve glavne snage ocijenile da su zadovoljne, posebno prijavom građana koji kao izbjeglice i dalje borave izvan Bosne i Hercegovine. No, pitanje upisa još jednom aktualizira problem uvjeta i volje za njihovim povratkom.

Anketa koju je ovih dana s pouzdanim uzorkom provelo Visoko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za izbjeglice i Državno povjerenstvo za imovinske zahtjeve izbjeglica rezultirala je optimističnim zaključkom: više od 60 posto prognanih iz Bosne i Hercegovine, mahom u Hrvatsku ili Jugoslaviju, želi se vratiti u svoje domove bez obzira na teškoće koje ih tamo čekaju. Ipak, svaka medalja ima dvije strane, naime, to znači da se gotovo 40 posto građana Bosne i Hercegovine više ne namjerava vratiti u svoje domove.

Najveću volju za povratkom imaju Bošnjaci, a najmanju Srbi. Hrvati su negdje u sredini, oko tri četvrtine Hrvata koji su prognani sa srpskog teritorija na područje hrvatsko-muslimanske Federacije želi se vratiti, ali je zapravo riječ o stotinjak tisuća Hrvata. Među onima koji su trenutačno u Hrvatskoj samo ih se polovica želi vratiti, što čini istu brojku.

Rat učinio svoje

Za predstojeće općinske izbore, prema riječima izbjeglih Hrvata Posavljaka, ove ih je godina upola manje prijavljeno nego za prošle opće izbore, što se smatra katastrofalnim! Kada se sve zbroji, oko

Najveću volju za povratkom imaju Bošnjaci, a najmanju Srbi. Hrvati su negdje u sredini, oko tri četvrtine Hrvata koji su prognani sa srpskoga teritorija na područje hrvatsko-muslimanske Federacije želi se vratiti

200.000 Hrvata više ne želi natrag u svoje bosansko-hercegovačke domove. A oni koji su bježali još dalje vjerojatno imaju još manje motiva za povratak. Svi su oni, očito, manje-više našli novo obiteljsko gnijezdo, daleko od bivšega.

Kreatori i izvršitelji genocida, a to nipošto nisu samo nekadašnji pobunjeni bosanski Srbi, odahnuli su jer su eto uspjeli odagnati od Bosne i Hercegovine gotovo 40 posto protjeranih. Protiv upornijih imaju suprotnije metode. Primjerice, 3. prosinca istekao je rok za podnošenje zahtjeva za povrat stanova, ti pravi vlasnici stanova trebali su poslati zahtjev za povrat ako njihovi stanovni nisu službeno napušteni (mahom na muslimanskom teritoriju) ili ako su pristali na zamjenu za neki drugi stan koji je bio dodijeljen protupravno.

Tko do 3. prosinca nije predao zahtjev neće se moći vratiti u svoj stan. Hoće li onda postotak onih koji se žele vratiti postati još manji od 60 posto? Malo će učinka imati prijetnja Roberta Barryja, vode misije Organizacije za sigurnost i suradnju, koja provodi izbore, da se na idućim izborima neće moći kandidirati korisnici tuđih stanova. Među njima su, primjerice, dopredsjednik Federacije Ejup Ganić i glavni izetbegovićev savjetnik Mirza Hajrić, koji stanuju u vilama, ali takvih je ukupno pet-šest tisuća. Ukupna brojka je stotinjak puta veća!

Velika otimačina stanova u Sarajevu

Samo primjera radi, jedna hrvatska obitelj, prognana iz Prijedora, izrazila je u pismu regionalnom uredu Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi želju da se dogodine vrati, ali je ovih dana dobila odgovor direktora toga ureda koji kaže: »Ne biste trebali polagati nade u taj sretan događaj jer poslije tri i pol godine rada u postdaytonskoj Bosni znam da takvo što, nazalost, nije vjerojatno.«

Veliki pritisak koji je u proteklim tjednima učinio visoki predstavnik Wolfgang Petritsch na sve strane, izgleda nije imao učinka. Kako imati učinka među muslimanima kada mu Alija Izetbegović obećava suradnju, a njegov sin Bakir, osumnjičen za korupciju, kao ravnatelj Stambenog fonda i dalje raspolaze njegovim vlasništvom u Sarajevu, gdje je problem najveći. Izetbegović očito lije-pim riječima i obećanjima kupuje vrijeme dok ne prođu rokovi i dok se mogući povratnici ne umore od čekanja. A Petritsch je nepremostiv problem i nedostatka novca za popravak stanova.

Stanove su uzurpirali uglavnom muslimanski političari, policajci i muslimanski borci, poneki i više stambenih jedinica. Uz to, vlasti Općine Ilidze planiraju sagraditi za te borce naselje u Stupu, tradicionalno hrvatskom dijelu Sarajeva, kako bi tamo izmijenili etničku strukturu. Isto tako, ne bi bilo mudro da se preostali tamošnji Hrvati, kako najavljuju, u znak prosjeda kolektivno isele.

I, kada se sve zbroji, to su eto deprimirajući uzroci slaboga povratka i prijave za predstojeće općinske izbore, pogotovu opasnog za bosanske Hrvate.

Andelko Perinčić

U ESSENU ODRŽANI KONZULARNI DANI

OBAVIJESTI IZ PRVE RUKE

ESSEN - U nedjelju 28. studenoga 1999. u organizaciji Koordinacijskog odbora HDZ-a za pokrajinu Nordrhein Westfalen te uz nesebičnu pomoć i susretljivost velečasnoga Stjepana Penića u Essenu su održani Konzularni dani. Nakon svete mise u 12 sati brojni su hrvatski građani i vjernici sudjelovali na skupu.

Tajnik Koordinacijskog odbora HDZ-a dr. Veselko Jovanović pozdravio je goste, voditelj Konzularnog odjela Hrvoja Sagraka i u

Essenu uvijek dragu gošću - saborsku zastupnicu Zdenku Babić-Petričević.

Hrvoje Sagrak je rekao nazočnim građanima da konzularne djelatnosti mogu obavljati osim u djelatno vrijeme i utorkom do 18 sati, kao i svake druge subote u mjesecu od 9 do 13 sati. Također je detaljno i svakome razumljivo govorio o važnosti pravovremenoga podnošenja zahtjeva za putne

Gosti su iseljenike upoznali s najnovijom situacijom u domovini

isprave, za unošenje u registar hrvatskih vojnih obveznika, prijava novorođenih hrvatskih državljana, mogućnostima carinskih povlastica i drugoga. Pritom

je apelirao na sve hrvatske građane da se izravno obrate našim konzularnim djelatnicima jer je takav put najbrži i najučinkovitiji.

Gospođa Zdenka Babić-Petričević je obavijestila iseljenike o najnovijim zbivanjima u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, a osvrnula se i na izbore koji će se održati 2. i 3. siječnja 2000. i istaknula važnost izlaska na birališta što većega broja iseljenika.

Kata Jurišić

GOTOVO ČETIRI DESETLJEĆA HKM-a SALZBURG

Svečano otvaranje novih misijskih prostorija

Hrvatska katolička misija u Salzburgu među najstarijim je u zapadnoj Europi. Ustanovio ju je svećenik zagrebačke nadbiskupije, sada već pokojni, Vilim Cecelja u ožujku 1950. godine. Hrvatski vjernici koji su živjeli i radili u gradu i u okolici okupljali su se više od 40 godina na svetoj misi u župnoj crkvi na Muellnu. Izbijanjem rata u Hrvatskoj, a osobito u Bosni i Hercegovini, ta crkva postaje pretijesna pa tadašnji dušobrižnik fra Ivan Mihalinec iznajmljuje veću crkvu za okupljanje hrvatskih vjernika na Mirabellplatzu. Misijske prostorije ostaju u sklopu župne crkve u Muellnu. Godine 1997. fra Ivan odlazi na novu dužnost, a zamjenjuje ga njegov subrat u franjevačkom redu fra Vjenceslav Janjić. Oko 800 Hrvata katolika u prosjeku dolazi na nedjeljnu i blagdanskiju misu. Na vjeronauk dolazi 126 vjeroučenika podijeljenih u različite skupine. U sklopu misije djeluje i hrvatska dopunska nastava koju pohađa 148 učenika.

U misiji djeluje i folklorna skupna HKUD »Vilim Cecelja«. Sasvim je razumljivo da su s takvim pogonom misijske prostorije za okupljanje naših ljudi opet postale pretijesne. Nakon upornih trogodišnjih pregovora napokon su hrvatski vjernici dobili još više prostora za djelovanje. Sretna je okolnost što je za župnika te austrijske župe došao magister Egbert Piroth, a njegovom je odlukom Hrvatska dodijeljena još jedna prostorija za kulturna i društvena okupljanja. U rekordnom su vremenu članovi misije dragovoljnim radom uredili i osmislili nove prostorije. U subotu 27. i nedjelju 28. studenoga upriličen je »Dan otvorenih vrata«. U goste je došla franjevačka mladež »Bljesak« iz Okučana. Kao gošća je nastupila popularna Željka Martinović, a zajedno su u iznajmljenoj dvorani župnoga centra na Taxhamu održali dvosatni koncert.

Dvorana je bila prepuna. Najveći je problem bio kako podijeliti mlade goste na prenoćište po obiteljima, a bilo je i suza jer nisu svi dobili gosta u svojoj obitelji. Prikupljena je i novčana pomoć za gradnju nove crkve Sv. Vida u Okučanima. Na svetoj misi u velikoj crkvi St. Andra okupilo se više od tisuću Hrvata. Nakon mise je župnik mg. Egbert Piroth s gostom iz Okučana fra Božidarom Blaževićem te domaćim misionarom fra Vjenceslavom Janjićem prerezao vrpce na ulazu u obnovljeni i prošireni centar. Mladi iz Okučana zapjevali su pozdravnu pjesmu Lijepoj našoj. Nakon toga župnik Piroth obavio je posvetu uređenih i obnovljenih prostorija.

Tunjo Janjić

NJEMAČKA

Godišnja skupština ogranka HDZ-a Duesseldorfa

DUESSELDORF - U veselom je ozračju 27. studenoga 1999. održana godišnja skupština ogranka

HDZ-a Duesseldorfa. Govornici su pretresli desetogodišnje djelovanje koje je obilovalo dobrim istodobno je rezultatima

proslavljena i desetogodišnjica osnutka HDZ-a u tome gradu. Tajnik ogranka HDZ-a Duesseldorfa gospodin Lezajić izložio je pregled događaja u posljednjih 10 godina koji su obilježili domovinsku i iseljeničku stvarnost. Predsjednik ogranka Stanko Galičić govorio je o aktualnim događajima u domovini te upozorio na važnost predstojećih parlamentarnih izbora. Tom su prilikom uručene zahvalnice HDZ-ovim prijateljima i članovima ogranka koji su svojim radom i zalaganjem pridonijeli boljitku Hrvatske.

-Zajedništvo iseljene i domovinske Hrvatske zalag je budućnosti pa ga trebamo čuvati i njegovati - istaknuo je Stanko Galičić. Druženje i povezivanje putem kulturnih, političkih, sportskih i inih manifestacija pridonosi zajednici Hrvata izvan domovine, jednodušna je zaključak skupštine. U tom je smislu dana potpora manifestaciji »Hrvatske kinovečeri u Duesseldorfu«. Uz razgovor o predstojećim izborima i zbivanjima u domovini okončano je to vrijedno druženje.

M. B.

NJEMAČKA

DRUGA SMOTRA CRKVENIH ZBOROVA

WIESBADEN - Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta i Hrvatska katolička misija Wiesbaden priredili su 28. studenoga 1999. u Wiesbadenu Drugu smotru crkvenih mješovitih zborova Hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj. Smotra je otvorena svečanom misom koju je predvodio fra Bernardin Škunca, provincijalni poglavar Zadarske franjevačke provincije, a koncelebrirali su fra Josip Klarić, predstavnik za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj, fra Ante Bilokapić, voditelj

HKM-a Wiesbadena i fra Antoina Batinić. Na misi su pjevali svi nazočni pjevači i vjernici, a poslije toga je u crkvi Presvetoga Trojstva održana i sama smotra. Nastupili su zborovi misija: Ludwigsburg, Waiblingen, Sindelfingen, Hamburg, Bochum, Stuttgart, Duesseldorf, Goepfingen, Gaggenau, Mannheim, Mainz, Offenbach, Frankfurt i Wiesbaden.

Svaki je zbor izveo po dvije skladbe. Voditelji zborova i dirigenti su uglavnom pastoralni suradnici misija te nekoliko an-

gažiranih vjernika laika. Stručni glazbeni sud o kvaliteti smotre iznio je na kraju maestro Ivan Zan. On je istaknuo velik pomak u kvaliteti zbornoga sakralnog pjevanja u odnosu na prvu, prošlogodišnju smotru. Svečani zajednički agape za sve sudionike smotre priredila je zatim Misija Wiesbaden u župnoj dvorani mjesne njemačke župe. Ondje se, uz jelo i piće, a potom i uz zajedničko veselje, dogodio još jedan istinski vjernički susret.

A. Batinić

BiH

Otvoren Katolički školski centar

ŽEPČE - Katolički školski centar »Don Bosco« svečano je otvoren ovoga tjedna u Žepču. Na svečanosti su uz predstavnike vjerskoga, kulturnoga i političkoga života regije te vodstva salezijanskoga reda iz Rima bili i brojni drugi prijatelji. Prvi put nakon rata u Žepču su se na istoj manifestaciji našli predstavnici triju najbrojnijih konfesija, što su promatrači zapazili kao ohrabrujući čin. Svečanost je proslavljena zajedničkom misom, akademijom na kojoj su uručene zahvalnice i svečanim ručkom.

Ovo je prva školska godina centra »Don Bosco«. Dosad je pokrenuta strukovna škola s četiri odjeljenja instalatera i sličnih zanimanja. Na oko 70.000 četvornih metara uz rijeku Bosnu, koje je Općina darovala Centru, sagrađena je zgrada koja predstavlja tek prvu od pet faza, kazao nam je ravnatelj Centra don Mirko Barbarić, nekadašnji provincijal Hrvatske salezijanske provincije. Dosad je na zgradu i njezino uređenje utrošeno najmanje 1,2 milijuna njemačkih maraka, a ukupna vrijednost Centra - koji već za dva tjedna počinje

gradnju gimnazije, a potom i učeničkoga i salezijanskoga doma - procjenjuje se na oko 10 milijuna maraka. Pored Općine, novo žepačko školstvo najviše su zadužile različite hijerarhijske razine salezijanskoga reda.

Škola u Žepču nastavlja slavnu i bogatu tradiciju školstva koju je Katolička crkva odnjegovala u BiH. Generacije učenika iz takvih škola u Travniku, Kreševu, Visokom, Širokom Brijegu itd., nemjerljivo su pridonijele životu Hrvata u BiH. Mnogi priželjkuju da se i škola u Žepču uklopi u tu priču. U nizu novootvorenih katoličkih školskih centara u BiH, škola u Žepču je šesta po redu. Prethodno su otvoreni centri u Sarajevu (1994.), Tuzli i Zenici (1995.), Konjicu (1996.) i Travniku (1998.). Te škole pohađa 2579 djece, a u njima radi oko 270 prosvjetnih djelatnika. Do danas je u tim školama maturirao 371 učenik. Prošle je godine, kako je nedavno kazao promicatelj katoličkoga školstva u BiH msgr. Pero Sudar, utrošeno oko 4.680.000 njemačkih maraka.

Ivo Lučić

ANTUN TONKO MEŠTROVIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKOGA KLUBA U JOHANNESBURGU U JUŽNOAFRIČKOJ REPUBLICI I HUMANITARAC KOJI POMAŽE RATNU SIROČAD

'I NAJMANJA DONACIJA DOBRO DOĐE'

-Nikada ne bih mogao doći svojoj kumčadi (»Dorinim šticevicima«) praznih ruku jer znam koliko je toj djeci potreban novac. Stoga bih pozvao sve naše Hrvate diljem svijeta da pomognu »Dorinoj« djeci jer time pomažu i našoj lijepoj domovini Hrvatskoj - kaže Tonko

Približavaju se božićni blagdani, a s njima i da ni darivanja. Svi smo tada ispunjeni radošću predstojećeg Božića koji je u pravom smislu obiteljski blagdan. Okupljamo se tada sretni oko obiteljskoga stola, ali sjetimo li se onih koji nemaju svoj dom a voljeli bi isto tako osjetiti radost Božića i darivanja? Sjetimo li se mnogobrojne ratne siročadi razasute diljem Hrvatske koja su ostala bez najmilijih, a time i uskraćena za toplinu roditeljskoga doma, bezbrižno djetinjstvo, za darove kojima bi ih znali iznenaditi roditelji. Zahvaljujući skrbi humanitarne udruge »Dora« i donatora u domovini i inozemstvu, mnoga od te djece nisu zaboravljena. O njihovim velikim srcima čuje se uglavnom na svečanostima ili susretima sa šticevicima u pred-blagdanskim danima. Jedan takav susret zabilježen je u humanitarnoj udruzi »Dora« gdje je Antun Tonko Meštrović, veliki dobrotvor, kum troje »Dorine« siročadi, upriličio susret sa svojom djecom darujući im božićne darove. Ovoga je puta donio i znatnu novčanu pomoć buduću da dugo nije vidio svoje šticevike s kojima je već treću godinu stalno u kontaktu.

Radost susreta sa šticevicima
-Nikada ne bih mogao doći praznih ruku jer znam koliko je toj djeci potreban novac. Stoga bih pozvao sve naše

Hrvate diljem svijeta da pomognu »Dorinoj« djeci jer time pomažu i našoj lijepoj domovini Hrvatskoj - kaže Tonko koji je i sam odrastao bez oca, pa to više zna kakvi su problemi te djece. Napominje da bi svi oni koji su u mogućnosti trebali odvojiti po koji novčić »jer svaka kaplja kvasik«, kaže Tonko napominjući kako je i najmanja donacija dobrodošla. Napominje da se ugodno iznenadio pri susretu s devetogodišnjom Majom Josipom Jagrić iz Vukovara i Berislavom Tomićem iz Berka. Oboje su ostali bez obaju roditelja Domovinskom ratu.

Hrvati u Johannesburgu sagradili su i crkvu, a svake nedjelje otac Ivica Strčić služi svetu misu na hrvatskome jeziku. Nakon mise naši sunarodnjaci organiziraju zajednički ručak, druže se i razgovaraju o domovini

la od našega posljednjeg susreta prije dvije godine. Živnula je i postala nekako vedrija djevojčica. Odlikašica je i uzorna učenica, što me posebice raduje, ali raduje me i vrlo dobar uspjeh brata joj Dragana. Trogodišnja je veza s tom djecom kontinuirana, stalno se dopisujemo. Čestitke za rođendan i blagdane su neizostavne - ističe Tonko koji je u »Doru« došao u pratnji supruge Thelme koja, iako nije Hrvatica, dobro govori naš jezik. Supružnici kažu da se prigodom svakoga dolaska u Hrvatsku nastoje susresti sa svojim šticevicima. Raduju što

Tonko sa suprugom, šticevicima i djelatnicom Dore u prostorijama HMI-a

se i njihov drugi šticevik Berislav Tomić ozbiljno prihvatio učenja pa je uzoran student prve godine Pravoga fakulteta u Zagrebu.

Bračni par Meštrović rado dolazi u posjet Hrvatskoj. Susreću s Hrvatskom posebice raduju Tonka koji je iz političkih razloga morao napustiti rodni kraj prije gotovo četrdeset godina.

-Nisam tada imao novca ni za kartu do Johannesburga pa mi je put platio prijatelj pokojnoga oca, koji me i uključio u novi iseljenički ži-

ponosno će Tonko napominjući kako su Hrvati u Johannesburgu sagradili crkvu, a svake nedjelje otac Ivica Strčić služi svetu misu na hrvatskome jeziku. Nakon mise naši sunarodnjaci organiziraju zajednički ručak, druže se i razmišljaju o domovini.

Nestrpljivo iščekivanje povratka
-Kako volimo našu domovinu Hrvatsku, tako ovdje volimo ono što smo si tu izgradili i što nam predstavlja domovinu u malom - iskreno će Tonko.

Sada s velikom radošću slobodno dolazi u domovinu bez ikakvih neugodnosti koje su ga pratile u bivšoj Jugoslaviji svaki put kada bi dolazio. Unatoč tomu nisu u njemu mogli ugaziti želju za dolaskom u Hrvatsku. Rađanjem slobodne Hrvatske sve je više rasla i želja za povratkom na rodnu grudu.

-Previše je već Južnoafričke Republike i s nestrpljenjem čekam povratak u prelijepu domovinu. Nadam se da će taj povratak ubrzo uslijediti jer sam na Pelješcu sagradio kuću i u potpunosti je opremio. Tko kaže da ovdje nije dobro jako griješi jer ne zna koliko su teški zalogaji kruha u tuđini.

Željka Lešić

ZANIMLJIVOSTI

Milenijski koncert za mir organizirao hrvatski violinist. Koncertom za mir koji je održan nedavno u Parizu UNESCO je obilježio ulazak u treće tisućljeće. Na koncertu pod ravnanjem slavnoga Zubina Mehta, a uz pratnju Velikoga moskovskog simfonijskog orkestra, bio je i Akademski zbor »Ivan Goran Kovačić« iz Zagreba. Koncert koji je u ime UNESCO-a organizirao hrvatski violinist Ino Mirković, dekan Glazbene akademije iz Lovrana, okupio je osim vrhunskih glazbenika iz cijeloga svijeta i zvijezde poput Sidneya Poitiera, Marise Berenson, sir Petera Ustinova, Gregoryja Pecka i Lionela Richieja, mnogobrojne ambasadore te predsjednike država i vlada. Mirković je prvi i jedini Hrvat u malobrojnoj obitelji vrhunskih svjetskih umjetnika kojem je 1998. u Parizu dodijeljena ugledna UNESCO-ova titula Umjetnik za mir.

Hrvatska Vlada osnovala »stožer za noć prijelaza u 2000.«. Vladino povjerenstvo za rješavanje problema 2000. osnovalo je stožer za noć prijelaza iz stare u novu godinu. U tom su stožeru predstavnici ministarstava gospodarstva, zdravstva te prometa i veza s jedne te predstavnici energetike, Željeznica, komunikacija i vatrogasaca s druge strane. Na prijelazu godine taj će se stožer radi razmjene iskustava povezati s ostalim zemljama svijeta.

Srpski iseljenici ruše »svoga« predsjednika

I dok je u svim drugim iseljeničkim zajednicama normalan običaj podupiranja nositelja vlasti država iz kojih dolaze, srpska dijaspora iz SAD-a, Europe i Australije svome je predsjedniku namijenila drukčiju sudbinu. Oni, naime, nude minimalno milijun američkih dolara kao pomoć onima koji budu htjeli svrgnuti aktualnoga srbijanskog predsjednika Slobodana Miloševića. Iseljeničtvo Srbije predstavnicima srbijanske oporbe nudi svoje zapadnjačko iskustvo, bolji pristup medijima i novčanu fondaciju iza koje su stali svi ugledniji pripadnici srpske dijaspore koja uključuje antikomunističku emigraciju, disidente i pripadnike kraljevske obitelji, koju predstavlja Aleksandar Karadžević, još uvijek pretendent na »krunu« buduće kraljevine Srbije.

Hrvatske pop i rock zvijezde u promidžbi za hrvatske izbore. Gibonni, »Parni valjak«, Severina, »Priljavo kazalište«, Thompson... Iako ovaj popis izgleda kao prilika za nezaboravan provod, riječ je o poznatim hrvatskim skupinama i pjevačima koji svoj glazbeni ugled žele staviti u službu pojedinih hrvatskih stranaka. Konkretno: popularni splitski pjevač Gibonni i rock atrakcija »Parni Valjak« započeli su svoju turneju za dvojac SDP - HSLS, trenutačno najpopularnija pjevačica Severina pjeva za HDZ, Jlasenko Houra, čelnik »Priljavac« lobira za Nacionalnu demokratsku stranku povratnika Nikole Štedula, a »narodni čovjek« Thompson »brani« HSP-ove boje. Hoće li parola »glas za glas« uspjeti i u hrvatskom slučaju, ostaje da pokažu rezultati izbora.

Prva maturalna svečanost u Dvojezičnoj gimnaziji u Gradišću. Iako je austrijski državni ugovor još 1955. gradišćanskim Hrvatima jamčio školovanje na materinskom jeziku, tek će ove godine prvi polaznici Dvojezične gimnazije u Borti završiti srednjoškolsko obrazovanje. Hrvati u austrijskom Gradišću žive već 500 godina, ali su tek prije osam godina dobili Dvojezičnu gimnaziju koja svojim polaznicima omogućuje jednaku pripremu za studij na njemačkome i na hrvatskome jeziku. Dvojezičnu gimnaziju u Borti sada pohađa 115 učenika. Prvi naraštaj maturanata, njih osmero, školovanje će završiti u ljeto sljedeće godine, a ovih je dana održana njihova maturalna svečanost.

I hrvatski novinari »gube« svoju nevinost u politici. Iako je u hrvatskom medijskom prostoru gotovo javna tajna tko za koga navija u tisku, na radiju i televiziji, neki su hrvatski novinari napokon iskazali svoje političke opredjeljenje pokazavši da su time ipak »politički ljudi«, ali i manje neovisni profesionalci. Članovi »Forum 21«, tzv. neovisne udruge novinara - Ivo Lončar i Tihomir Ladišić aktivno su se uključili u promidžbu oporbe, prvi kao kandidat HSS-a na izbornoj listi, a drugi je glasnogovornik koalicije SDP - HSLS. Javno su bili aktivni još Gordana Grbić i Jelena Lovrić (SDP), Milovan Šibi i Hloverka Novak-Srzić (HDZ), Krešimir Džeba, Josip Esterreicher, Dubravko Horvatić i Milan Ivković (HNS), Jakša Kušan i Zvonimir Berković (HSLS). Onih »tajno« angažiranih još je više.

Meksička »Otimacića« podrijetlom - Šibenčanka

Plavokosa glumica koja u meksičkom serijalu »Otimacića« tumači glavnu ulogu nedavno je otkrila da je podrijetlom iz Šibenika, odakle su njeni baka i djed još 1947. emigrirali u Venezuelu. »Istina je, podrijetlom sam Hrvatica. Sada, otkako se »Otimacića« emitira i na Hrvatskoj televiziji, imam priliku da se prisjetim svojih korijena i obitelji koja potječe iz Šibenika«, otkrila je u intervjuu za »Gloriju« 26-godišnja glumica Gabriela Spanic. Popularna glumica već dvije godine živi i radi u Meksiku, ali rođena je u Venezueli, gdje je sudjelovala na natjecanju za Miss, što joj je otvorilo vrata svjetske TV-slave.

Svjetski top-model iz Hrvatske snima za najugledniju američku kuću donjega rublja. Ime joj je Korina Longin i sa samo petnaestak godina postala je jedna od najtraženijih manenki na svijetu. Rejting te Zadrance potvrđuje i američka agencija Ford, s kojom ima ugovor, kao i snimanje kataloga za najugledniju američku kuću donjega rublja i kupaćih kostima Victoria's Secret. Budući da Victoria's Secret za svoja snimanja redovito bira egzotične lokacije, ovaj je put to bio prekrasan karipski otočić Mustique, potpuno nedostupan široj javnosti, gdje svoje vile imaju pripadnici svjetskoga »jet-seta«. Nakon toga Korina snima kampanju za kozmetičku tvrtku Max Factor, a uskoro slijedi uloga u filmu Lennyja Kravitz, svjetske rock zvijezde.

Generalić se vraća kući. Doajen hrvatskoga naivnog slikarstva se nakon četiri desetljeća života u Zagrebu vratio u svoj rodni kraj. Na gospodarstvu Generalićevih u Hlebinama danas su tri galerije. Kuća slavnog Ivana Generalića, pokojnoga Josipova oca i utemeljitelja Hrvatske škole naive, danas je muzej iz kojeg se ulazi u Galeriju Josipa Generalića. Taj je jedinstveni muzej napravljen kako bi se i mladi naraštaji mogli upoznati s visokim dometima naivnoga slikarstva. »Oduvijek sam želio, posebice mladom naraštaju, pokazati baštinu našega kraja. Stoga sam kuću preuredio u izložbeni prostor u kojem su izložene slike te seoski alati koji su se upotrebljavali posljednjih stotinu godina«, kaže Generalić, svjetski poznati promicatelj jedinstvenoga slikarskog izričaja.

Izabrala i pridedila: Nataša S. Beširević

VELIK USPJEH HRVATSKIH INOVATORA NA SVJETSKOJ IZLOŽBI U BRUXELLESU

Potvrda kreativnosti naše mladosti

U Bruxellesu je od 10. do 17. studenoga održana izložba Brussels Eureka '99. koja okuplja inovatore iz četrdeset zemalja svijeta. Hrvatsku je predstavio Hrvatski savez inovatora (11 izuma, 12 autora) predvođen pomoćnikom tajnika HSI-a Karlom Šoštaricom.

Hrvatski izumitelji osvojili su sedam zlatnih, dvije srebrne i dvije brončane medalje. Međunarodne udruge, odnosno državni izumiteljski savezi, dodijelili su im i sedam posebnih nagrada. Trojica učenika zagrebačke škole »Ruđer Bošković«, pod vodstvom svoga profesora i mentora Josipa Polačeka, predstavili su mlade inovatore Hrvatske.

Najmlađi sudionici ovogodišnje bruxelleske izložbe pozornost brojnih posjetitelja plijenili su ne samo mladosti nego i originalnošću svojih djela, podrobnim izlaganjem te neposrednošću. Prosudbene su im komisije dodijelile uz zlatne medalje i posebne nagrade. Tako je rad sedamnaestogodišnjega Dejana Ciglencečkog »Uređaj za elektrokemijsko označivanje« nagrađen i posebnom nagradom inovatora iz Švicarske te značkom Rumunjskoga saveza inovatora. Dvoje petnaestogodišnjaka, Nedo Deda i Vedran Relja, predstavili su svoje »Višenamjensko terensko vozilo«. Uz već spomenuto zlato dodijeljena im je i nagrada inovatora iz Švicarske.

Kao mlada ekipa zagrebačke Udruge inovatora »Ruđer« dobili su kao priznanje Chopinovu statuu od inovatora iz Poljske. Njihov profesor i mentor Josip Polaček za svoj je rad nagrađen medaljom za poticanje mladih na stvaralaštvo koju dodjeljuje UNESCO.

Zdenka Kožić

ZA POSJETA PANONSKOM INSTITUTU I NJEGOVI OSNIVAČU I PREDSEDNIKU DR. ROBERTU HAJSZANU

Nastojimo osvjetliti hrvatsku povijest

-Panonski je institut osnovan 1993. radi očuvanja panonske kulture u našoj regiji - rekao je dr. Robert Hajszan, predsjednik PAN-a, od kojeg i potječe ideja o njegovu osnutku. Institut je uglavnom usmjeren na objavljivanje »Panonske ljetne knjige«, u kojoj uz gradišćanske Hrvate pišu i Austrijanci, Mađari, Česi i drugi narodi s prostora koji je bio u nekadašnjoj rimskoj Panoniji. Također, pruža mogućnost afirmacije brojnim književnicima pa nekoliko puta na godinu organiziraju književne večeri. Hajszan ističe da su ove godine imali predstavljanje pjesama Tíme Horvat, gradišćanske Hrvaticice iz Mađarske. »Pokušavam predavanjima osvjetliti našu gradišćansko-hrvatsku povijest u Austriji. Želim pokazati otkuda su došli naši stari te kako su se ovdje stoljećima naseljavali«, kaže Hajszan ističući ulogu Instituta u organiziranju izložaba, ekskurzija i dječjih večeri.

Institut već radi na novoj »Panonskoj ljetnoj knjizi«. »Dok je glavna tema ove go-

Dr. Robert Hajszan

dine bila pad željezne zavjese, sljedeće kanimo osvjetliti prve demokratske izbore, jer je 1990. pučanstvo prvi put moglo na panonskom, a i širem prostoru birati svoje političke predstavnike. Nadam se da ćemo uspjeti angažirati dobrog politologa iz Hrvatske koji će ljudima razjasniti kontekst tih prvih demokratskih izbora«, pojasnio je na kraju dr. Hajszan planove Instituta zaduženog za očuvanje hrvatske baštine.

Željka Lešić

